

Bani albi pentru zile negre

Cum putem salva sistemul de pensii?

Ianuarie 2024

STUDIU REALIZAT DE:

CHRISTIAN N SULEA

RADU NECHITA

DIANA FLORENTINA N SULEA

Bani albi pentru zile negre: Cum putem salva sistemului de pensii?

Christian NĂSULEA, Radu NECHITA, Diana-Florentina NĂSULEA

Informații cheie

Sistemul public de pensii din România are o problemă structurală și amenințat de aproape fiecare tendință demografică și economică. România se va confrunta cu o expansiune rapidă a populației care beneficiază de pensie, deoarece cea mai mare cohortă a populației sale va ajunge la vârsta de pensionare începând cu 2031.

Contribuțiile la sistemul public de pensii, sunt în realitate mai degrabă asemănătoare cu niște impozite ascunse, iar acest sistem reduce efectiv productivitatea cetățenilor prin prelevarea de către stat a 21,25% din veniturile lor în schimbul promisiunii unei pensii viitoare.

În ultimele două decenii, sistemul public de pensii a funcționat constant cu deficit, contribuind la deficitul bugetar al guvernului și crescând datoria publică explicită. Cu toate acestea, adevărata magnitudine a poverii sale nu apare în conturile publice. Datoria implicită a sistemului românesc de pensii publice este estimată la 267% din PIB.

Pe lângă amenințările demografice și economice, sistemul public de pensii se află mereu sub presiuni politice: noi scheme de pensionare anticipată nejustificate și pensii speciale se adaugă la cele vechi, ceea ce reduce contribuțiile și crește beneficiile promise.

Necesitatea reformei este pe larg recunoscută, dar este limitată la „ajustarea parametrică fină”: creșterea ratelor de impozitare, a numărului minim de ani de contribuție, a vârstei de pensionare. Aceste măsuri nepopulare sunt fie anulate în anii electorali, fie ele doar amână tăierea semnificativă și inevitabilă a pensiilor viitoare.

Alternativa la sistemul de pensii prin repartiție, sau Pay-As-You-Go în engleză, adică „Pilonul 1”, există deja din 2008: ea este reprezentată de „Pilonul 2”, un fond de pensii administrat privat, cu contribuții la conturi individuale capitalizate pe întreaga viață activă. Dacă contribuțiile la pensii ar fi investite în loc să fie cheltuite imediat pentru pensiile curente, un român ar câștiga în medie de 3,23 ori mai mult decât suma promisă de sistemul public actual. Pentru moment, Pilonul 2 este văzut doar ca o completare la Pilonul 1, deși el ar trebui să devină substitutul acestuia.

Introducere

Sistemul de pensii din România a suferit transformări semnificative, influențate de diverse provocări economice și demografice, reformele sale fiind însă lente și întârziate. Evoluția sistemului românesc de pensii este marcată de mai multe modificări legislative menite să abordeze atât schimbările demografice, cât și presiunile economice. Caracteristicile cheie ale sistemului actual de pensii din România includ o abordare mixtă cu componente gestionate de stat și private: sistemul prin repartitie, fără acumulare, care doar transformă imediat, contribuțiile celor activi în pensiile pentru vârstnici (Pilonul 1) și, respectiv, sistemul prin capitalizare, adică acumularea în conturi individuale a contribuțiilor obligatorii (Pilonul 2) sau voluntare (Pilonul 3). Prin legislație, este stabilită o vârstă standard de pensionare cu prevederi pentru pensionare anticipată sub anumite condiții și eforturi de aliniere a beneficiilor de pensie cu contribuțiile individuale asigurând în același timp o plasă de siguranță pentru vârstnici.

Sistemul public de pensii este viciat la nivel fundamental

Sistemul de pensii prin repartitie, larg adoptat în diferite țări, funcționează pe un principiu fundamental diferit față de sistemele de pensii finanțate. În sistemele bazate pe repartitie, contribuțiile făcute de către angajații actuali nu sunt puse deoparte sau investite pentru pensia lor viitoare; dimpotrivă,, acestea sunt imediat folosite pentru a plăti pensiile pensionarilor actuali. Acest mecanism ridică preocupări cu privire la sustenabilitatea sa și povara pe care o pune asupra populației active, deoarece nu generează vreo rezervă financiară sau active pentru viitorii pensionarii. Principiile sistemului nu sunt fundamental schimbate dacă surplusurile improbabile sunt investite într-un așa-numit „fond de rezervă”.

Sistemele de pensii prin repartitie imediată a contribuțiilor aveau unele avantaje politice și economice când au fost implementate pentru prima dată în Europa (sfârșitul secolului al XIX-lea, începutul secolului al XX-lea): rate ridicate de natalitate, cohorte mari de generații tinere care intrau foarte devreme pe piața muncii, speranța de viață redusă la vârsta de 65 de ani, vârsta standard de pensionare etc. Toți acești parametri cruciali pentru sistemele prin repartitie s-au schimbat radical în societățile noastre moderne: ratele de natalitate sunt mai scăzute, oamenii studiază mai mulți ani și încep să lucreze mai târziu în viață, bogăția acumulată și legislația muncii permit pensionarea timpurie în multe cazuri, speranța de viață la 65 de ani a crescut în ultimul secol etc. Pe scurt, există mai puțini contribuabili care contribuie pentru o perioadă mai scurtă și mai mulți beneficiari care beneficiază pentru o perioadă mai lungă.

Deoarece stabilitatea sistemelor publice de pensii este amenințată de tendințele pozitive din societățile noastre, concluzia logică este că sistemele de pensii prin repartitie sunt viciate prin construcție. Cu toate acestea, reformele sistemelor de pensii sunt orientate către susținerea

sistemelor prin repartiție mai degrabă decât către înlocuirea lor treptată cu sisteme de pensii mai solide din punct de vedere economic.

Contribuțiile la sistemul public de pensii sunt de fapt taxe

Din perspectivă financiară, contribuțiile la sistemele de pensii prin repartiție sunt mai degrabă o formă de impozitare decât un mijloc de economisire pentru pensie. Deoarece aceste contribuții nu sunt acumulate în conturi personale de pensie și deci nu sunt nici investite pentru a genera randamente, ele nu contribuie direct la securitatea financiară viitoare a contribuabililor. În schimb, ele funcționează ca un transfer de bogăție de la generația activă la cea pensionată, cu promisiunea implicită că viitori contribuabili vor continua să finanțeze pensiile viitorilor pensionari.

Dependența sistemelor prin repartiție de o forță de muncă continuu reînnoită și un echilibru demografic stabil este un punct de vulnerabilitate, în special în contextul îmbătrânirii populațiilor și scăderii ratelor natalității în multe țări. Această schimbare demografică amenință viabilitatea pe termen lung a sistemului, putând duce la o presiune financiară crescută asupra populației active și la incertitudine cu privire la adecvarea plăților viitoare de pensii. Aceste provocări pun sub semnul întrebării sustenabilitatea sistemelor prin repartiție și evidențiază necesitatea reformei sau a abordărilor alternative pentru finanțarea pensiilor.

Creșterea deficitelor și datoria ascunsă

Această problemă nu este specifică doar României. Comparativ cu media OCDE, exista un deficit de economii pe termen lung de 8.900 de miliarde de euro la nivelul UE, calculat la sfârșitul anului 2020. Economiiile pentru pensionare reprezentau 34% din PIB în Europa, comparativ cu o medie de 105% în țările OCDE¹. Franța, cu finanțarea pensiilor la 12,1% din PIB, se situa mult sub media OCDE, la fel ca Germania, cu 8% din PIB².

Conform unui studiu realizat de CFA Society, în 2019, suma de bani lipsă din sistemul public de pensii era egală cu 267% din PIB³. Aceasta reprezintă valoarea prezentă estimată a obligațiilor nefinanțate ale sistemului public de pensii. Două alte scenarii, sub diferite presupuneri, estimează aceste obligații nefinanțate la 224% și respectiv 323%.

Factorii demografici explică în mare parte motivul pentru care sistemul public de pensii din România nu colectează suficient de mulți bani pentru a plăti toate pensiile curente .

Pentru 2022, deficitul sistemului public de pensii a fost de 15% din contribuțiile colectate. Aceasta include deficitul contabil (892 milioane lei) și subvențiile din bugetul general al statului (11.938,2 milioane lei)⁴. Evident, deficitul sistemului de pensii reprezintă o povară suplimentară pentru bugetul de stat, care a fost pe deficit în ultimele trei decenii.

Aceasta este deja o problemă cronică: ultimul an în care contribuțiile la pensii au fost mai mari decât pensiile plătite a fost acum peste două decenii. Și mai îngrijorător, tendințele demografiei românești vor agrava deficitul. La începutul anilor '90, existau aproximativ trei contribuabili pentru un beneficiar, dar în prezent acest raport este de aproximativ 1,25⁵.

Pensionarea anticipată

O altă problemă cu care se confruntă sistemul de pensii din România și societatea românească în general provine din existența diferitelor vârste de pensionare pentru anumite profesii. Acest lucru creează inegalități percepute sau reale. Când anumitor grupuri li se permite să iasă la pensie mai devreme decât altora, acest lucru poate fi perceput ca fiind inechitabil, în special dacă diferențele nu se bazează pe criterii clare și obiective, cum ar fi solicitările fizice ale locului de muncă sau considerații legate de sănătate. Această inechitate percepută poate duce la nemulțumire și un sentiment de nedreptate printre cei care trebuie să lucreze mai mult, afectând potențial coeziunea socială și acceptarea generală a sistemului de pensii. De exemplu, societatea ar putea accepta pensionarea timpurie pentru mineri sau pentru militarii implicați în operațiuni de menținere a păcii în Afganistan, Bosnia, Kosovo, Irak etc., dar este mai dificil de acceptat indistinct pentru tot personalul militar sau pentru judecători și procurori. Mai mult, pensionarea timpurie a unor segmente mari ale forței de muncă duce la o penurie de lucrători calificați și experimentați.

Vârstele variate de pensionare complică și administrarea sistemului de pensii. O vârstă uniformă de pensionare simplifică calculul și distribuția pensiilor, în timp ce vârste diferite necesită sisteme administrative mai complexe pentru a gestiona diversele categorii de pensionari. Această complexitate poate crește costurile de administrare a sistemului de pensii și probabilitatea de erori, ceea ce poate eroda și mai mult încrederea publică în sistem.

Pensionarea timpurie crește, de asemenea, presiunea financiară asupra unui sistem de pensii prin repartitie, deoarece ea înseamnă că mai puțini contribuabili susțin un număr mai mare de pensionari pentru o perioadă mai lungă. Acest dezechilibru va periclita invariabil sustenabilitatea financiară a sistemului de pensii, impunând, cel mai probabil creșterea contribuțiilor celor care încă lucrează sau alocarea de fonduri suplimentare din alte surse pentru a menține solvabilitatea.

Pensiile speciale

Sistemul „pensiilor speciale” din România, de multă vreme un subiect controversat, este conceput pentru a oferi beneficii substanțiale de pensionare anumitor grupuri de lucrători, inclusiv personalului militar, magistraților și parlamentarilor. Există aproximativ 10-15 sisteme de pensii, aferente unor profesii specifice (militari, judecători, procurori, parlamentari, primari etc.) care permit pensionarea timpurie (după 20 de ani de muncă, comparativ cu 35 de ani pentru regimul general, sau chiar mai

puțin, pentru parlamentari), multe dintre ele fără nicio contribuție pe parcursul vieții active și acești beneficiari primesc o pensie semnificativ mai mare decât una din regimul general pentru un venit echivalent.

Aceasta nu a fost o problemă semnificativă („doar” sute de milioane de euro/an), dar multiplicarea excepțiilor și a beneficiarilor a crescut deja această povară cu un ordin de mărime (miliarde de euro/an) și procesul pare a fi de neoprit. De exemplu, o încercare recentă de a rezolva această problemă în cazul judecătorilor și procurorilor a dus la o propunere pentru eliminarea lor graduală doar în 2060.

Acest sistem a fost criticat pentru că favorizează inegalitatea și impune o povară financiară semnificativă asupra bugetului țării. Introducerea unui proiect de lege de către coaliția la putere, cu scopul de a limita beneficiile acestui sistem, a stârnit o dezbateră aprinsă. Legislația propusă caută să facă sistemul sustenabil și să diminueze impactul său asupra bugetului public, aliniindu-se angajamentelor României în cadrul planului de redresare și reziliență al țării. Cu toate acestea, efectele potențiale ale acestui proiect de lege asupra privilegiilor beneficiarilor de pensii speciale au provocat reacții negative și au ridicat preocupări cu privire la echitatea schimbărilor.

Guvernul susține că reformarea sistemului de pensii speciale este esențială pentru stabilitatea pe termen lung a sistemului global de pensii și pentru abordarea provocărilor fiscale ale țării. Se subliniază nesustenabilitatea sistemului actual și impactul său semnificativ asupra bugetului public, care limitează investițiile în sectoare critice, cum ar fi educația, sănătatea și infrastructura. Astfel, proiectul de lege este considerat un pas necesar către crearea unui sistem de pensii mai echitabil.

Soluțiile parametrice sunt o iluzie disipată în anii electorali

Politicienii români au ignorat și agravat problemele structurale ale sistemului public de pensii. Aceștia au adoptat cu reticență o soluție parțială împreună cu soluția bazată pe 3 piloni, propusă de Banca Mondială în 1994, în care capitalizarea (Pilonul 2 și 3) este doar un mijloc de a susține principalul sistem public, cel prin repartiție. Pentru a salva Pilonul 1, parametrii principali ai sistemului au fost modificați: contribuții mai mari, perioade mai lungi de contribuție, vârstă de pensionare crescută etc., fără a-i schimba natura: sistemul de pensii prin repartiție este și va fi întotdeauna un mecanism de redistribuire, fără un fond de acumulare și acoperire a pensiilor viitoare, gestionat politic⁶. Din acest motiv, măsurile rezonabile sunt adoptate cu dificultate doar pentru a fi foarte rapid anulate în anii electorali. Cea mai recentă modificare, în curs de desfășurare, prevede o creștere a pensiilor cu 40% începând din 2024.. Acest model evidențiază modul în care Pilonul 1 al sistemului de pensii este frecvent folosit de politicieni pentru a asigura voturi imediate cu prețul creșterii obligațiilor fiscale viitoare și a datoriei publice.

Alternativa ignorată: tranziția către capitalizare pe scară largă

Dacă România ar adopta un sistem în care contribuțiile la pensie sunt gestionate exclusiv prin scheme private de pensie, implicațiile pentru veniturile de pensionare individuale ar putea fi semnificativ diferite față de sistemul actual prin repartitie. Într-un sistem privat prin capitalizare, contribuțiile și veniturile lor ulterioare ar fi investite în conturi individuale, ceea ce ar putea duce la o creștere exponențială, similară dobânzii compuse, pe parcursul carierei. Această abordare depinde de performanța investițiilor alese și poate genera randamente semnificativ mai mari, oferind indivizilor posibilitatea unui fond de pensionare mai substanțial. La rata medie de performanță a fondurilor de pensii private românești în ultimii 15 ani de 7,55% (în termeni nominali, aproximativ 3% în termeni reali)⁷, luând în considerare salariul brut mediu oficial pentru 2023 de 6789 lei⁸, și folosind rata medie a dobânzii pentru depozitele bancare pentru aceeași perioadă de 4,08%⁹, putem estima că, în medie, pensionarul care ar fi avut toate contribuțiile investite într-un fond de pensii private ar câștiga o pensie care este de 3,23 ori mai mare decât cea oferită de sistemul public de pensii, păstrând în același timp 3,49 milioane lei neatinși în fondul lor de pensii, care ar putea fi moșteniți de copiii lor.

Un astfel de sistem se bazează pe responsabilitatea individuală și stimulează autonomia financiară. Contribuabilii ar avea un control mai mare asupra economiilor lor pentru pensionare, cu libertatea de a alege strategii de investiții care se aliniază cu toleranța lor la risc și cronologiile de pensionare. Aceasta ar putea cultiva o cultură mai robustă a investițiilor personale și economiilor, încurajând indivizii să se angajeze activ în planificarea lor financiară pe termen lung. Deși acest model oferă oportunitatea unui venit de pensionare mai mare, expune, de asemenea, indivizii la volatilitatea piețelor financiare. Succesul acestei abordări depinde de o educație financiară eficientă și accesul la sfaturi solide de investiții, asigurând că indivizii sunt bine echipați pentru a lua decizii informate despre economiile lor de pensionare.

Trecerea la un sistem complet de pensii private ar rezolva majoritatea sau toate problemele de mai sus. Într-un sistem de pensii privat, indivizii pot avea un control mai mare asupra vârstei lor de pensionare. Deoarece pensia lor depinde de economiile și investițiile personale, ei pot alege să se pensionezeze mai devreme sau mai târziu, în funcție de pregătirea lor financiară, în loc să fie legați de o vârstă de pensionare determinată de stat.

Decizia privind momentul pensionării rămâne exclusiv la discreția individului, liberă de posibilitatea de a provoca externalități negative pentru alții. Această alegere privată, privind tranziția de la munca activă la pensionare poate fi luată independent de constrângeri sociale sau economice. Aceasta înseamnă că momentul pensionării unui individ nu afectează negativ comunitatea sau economia, fiind o decizie personală bazată pe circumstanțe individuale, pregătire financiară și preferințe personale, mai degrabă decât influențată sau dictată de factori externi sau presiuni sociale.

Într-un sistem de pensii privat, obligația financiară directă a guvernului față de pensionari este redusă sau eliminată. Acest lucru poate ușura presiunea fiscală asupra bugetelor de stat, în special în țările unde populațiile în îmbătrânire și ratele natalității în scădere tensionează sistemele de pensii publice.

Sistemele prin repartiție reprezintă obligații pe termen lung pentru guverne, deoarece necesită finanțare continuă de la lucrătorii actuali pentru a plăti pensionarii actuali. Un sistem privat, finanțat prin contribuții individuale și investiții, ar elimina aceste obligații viitoare, îmbunătățind astfel perspectiva fiscală a statului. Procesul de tranziție – în special, onorarea pensiilor promise sub regimul existent – nu generează o datorie publică suplimentară. Mai degrabă, servește la recunoașterea explicită a datoriei implicite care, deși preexistentă, a fost trecută cu vederea în înregistrările financiare guvernamentale. Această abordare subliniază importanța contabilității transparente în finanțele publice, asigurând că toate obligațiile, fie ele explicite sau implicite, sunt reflectate și abordate corect.

Fondurile private de pensii acumulează sume substanțiale de bani prin contribuții regulate. Acest capital este apoi investit în diverse instrumente financiare, inclusiv acțiuni, obligațiuni și imobiliare, oferind un flux constant de capital de investiții pe piețe. Strategiile de investiții pe termen lung, tipice fondurilor private de pensii, pot contribui la stabilizarea piețelor de capital. Aceste fonduri sunt mai puțin susceptibile să facă retrageri bruște, la scară largă, oferind o influență stabilizatoare în timpul volatilității pieței. Ca investitori semnificativi, fondurile private de pensii pot influența guvernarea corporativă și practicile de sustenabilitate. Deciziile lor de investiții pot încuraja companiile să adopte practici mai bune de afaceri, ceea ce poate duce la îmbunătățiri generale ale pieței.

Recomandări de politici publice

Următoarele propuneri de politici sunt limitate la acelea care pot fi implementate pe termen scurt. Obiectivul lor principal este de a corecta cele mai dăunătoare erori și de a preveni apariția unor noi. Pe termen mediu și lung, obiectivul este de a lichida progresiv Pilonul 1 și de a-l înlocui simultan cu Pilonul 2. Detaliile acestei reforme necesită o discuție separată.

Eliminați toate excepțiile de la contribuțiile pentru Pilonul 2: Readuceți 1 milion de contribuabili și beneficiari.

Conform celor mai recente reglementări, aproximativ 1 milion de lucrători (din construcții, agricultură, IT) sunt „scuțiți” de la a contribui la Pilonul 2 (dar nu și la Pilonul 1). Aceasta reprezintă o parte semnificativă a forței de muncă, venind aproape exclusiv din sectorul privat.

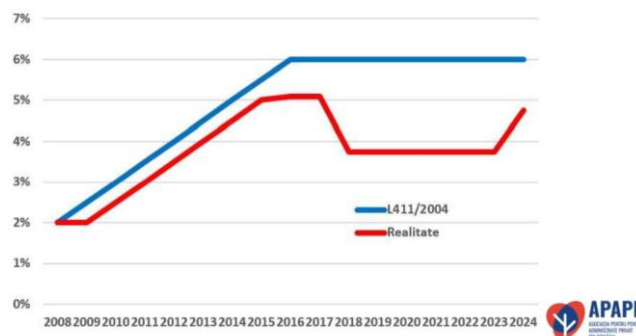
Fără atacuri sau amenințări asupra Pilonului 2: Nu cumpărați voturi cu pensiile oamenilor neinformați!

Primul atac asupra Pilonului 2 a avut loc în 2009, la un an după ce legea pensiilor private a intrat în vigoare: guvernul a amânat creșterea contribuției programate (de la 2% la 2,5%). Acest decalaj de 0,5% nu a fost recuperat niciodată. Și mai rău, guvernele succesive au extins lista profesiilor exceptate de la a contribui la Pilonul 2, prezentând acest lucru ca o reducere de taxe sau o măsură pro-business.

Aplicați legea pensiilor private!

Creșteți contribuția la Pilonul 2 conform prevederilor inițiale ale Legii 411/2004. Contribuția la Pilonul 2 trebuia să crească progresiv până la 6% din salariul brut în 2016.

Fig. 1 Contribuții virate 2008-2023* (final an): 91,8 miliarde RON vs. contribuții nevirate 2008-2023: 39,5 miliarde RON

Sursa: APAPR (2023)

Acest ajustare va afecta, fără îndoială, veniturile Pilonului 1, care se confruntă deja cu un deficit. Cu toate acestea, este important de recunoscut că deficitul în Pilonul 1 este structural și nu poate fi

atribuit direct finanțării Pilonului 2. Indiferent de schimbările aduse Pilonului 2, deficitul în Pilonul 1 este proiectat să crească dacă nu se exercită un control mai strict asupra cheltuielilor curente și viitoare pentru pensii.

Stabilitate, predictibilitate, isonomie: Aboliți privilegiile, nu mai creați noi „drepturi”, o regulă pentru toți!

Sistemul public de pensii este într-o reformă permanentă, fiind reglementat de 74 de legi și ordonanțe de guvern¹⁰. Conform lui Mihai Bobocea, consilier al Asociației de Administrare a Pensilor Private, Legea Pensilor (L263/2010) a fost modificată de 903 ori în 13 ani¹¹.

O problemă distinctă, dar legată, este cea a „pensilor speciale”, care sunt, în multe cazuri, stabilite fără nicio formă de contribuții. Aceste tipuri de pensii reprezintă un segment unic în cadrul peisajului mai larg al pensilor, caracterizat prin lipsa susținerii financiare din mecanismele tradiționale de contribuție. Absența finanțării fundamentale și a sprijinului contributiv pentru pensiile speciale subliniază o provocare semnificativă în sustenabilitatea și echitatea sistemului de pensii.

Pentru a limita multiplicarea tratamentelor preferențiale, este esențial să se promulge o lege cuprinzătoare aplicabilă tuturor angajaților statului. Dificultatea în abolirea multor privilegii de pensie existente provine din integrarea acestora în contractele de muncă. Această situație necesită o abordare legislativă care să adreseze uniform termenii pensilor pentru lucrătorii guvernamentali, asigurând că sistemul este echitabil și sustenabil. O astfel de lege ar ajuta la alinierea mai strânsă a beneficiilor de pensie cu contribuțiile și istoricul de muncă, mai degrabă decât să permită anumitor grupuri să beneficieze disproporționat pe baza statutului lor de angajare.

Construiți o coaliție între contribuabili și administratorii fondurilor de pensii.

Fondurile acumulate de Pilonul 2 reprezintă deja o resursă foarte tentantă pentru politicieni și aceste fonduri și tentații vor crește în timp. Încă din 2017, ministrul finanțelor de atunci a declarat că Pilonul 2 urmează să fie desființat și „combinat” cu sistemul Pilonului 1. În 2018, o propunere similară este anunțată de un nou ministru de finanțe. Mai recent, în 2022 și 2023, guvernul a crescut „comisiunile” de plată de către administratorii fondurilor de pensii către o nouă agenție guvernamentală creată (prin urmare, un fel de taxă), reducând în același timp comisioanele maxime de administrare a portofoliului (un plafon de preț)¹².

Criticii Pilonului 2 (politicieni orientați pe termen scurt, dar și unele sindicate¹³) îi portretizează adesea pe administratorii săi ca beneficiari nedrepti ai transferurilor de resurse. Această perspectivă ignoră realitatea că, din 2008, pierderile cumulative au depășit profiturile. De asemenea, ei atribuie frecvent deficitul din Pilonul 1 contribuțiilor direcționate către Pilonul 2¹⁴.

Anumiți politicieni și reprezentanți ai sindicatelor susțin că administratorii fondurilor de pensii primesc fonduri nejustificat, doar prin medierea transferului de plăți fiscale într-un fond care nu oferă garanții

și, în cel mai bun caz, oferă beneficii minime de pensie. În acest cadru, opțiunea de a renunța la contribuțiile pentru Pilonul 2 este adesea portretizată ca o „exonerare fiscală”, mai degrabă decât ca o reducere a economiilor, ceea ce duce în cele din urmă la scăderea beneficiilor viitoare de pensie. Această narativă simplifică dinamica complexă a gestionării fondurilor de pensii, cadrând problema într-un mod care poate ignora implicațiile pe termen lung ale reducerii contribuțiilor asupra veniturilor de pensionare.

În prezent, administratorii fondurilor de pensii au oferit informații relativ limitate clienților lor cu privire la distincțiile esențiale între Pilonul 2 și Pilonul 1. Lipsa acestei comunicări cuprinzătoare permite politicienilor cu agende pe termen scurt să exploateze lipsa de educație financiară și prejudecățile anti-economice împotriva administratorilor fondurilor de pensii, ceea ce ar putea duce la insolvența lor. Pentru a contracara acest trend, este necesar un răspuns rapid și robust din partea opiniei publice; o strategie care să se bazeze doar pe eforturi de lobby va fi insuficientă. Este crucial ca un discurs public mai larg și mai informat să apară, unul care să poată să conteste eficient și să corecteze concepțiile greșite propagate de acești actori politici.

Eliminați restricțiile și îmbunătățiți comunicarea Fondurilor de Pensii Private

„Fondul tău acumulat de Pilon 1 este O pentru o contribuție de 21,25%. Fondul tău acumulat de Pilon 2 este X pentru o contribuție de 3,75%. Extrapolând contribuțiile curente și creșterea medie anuală, fondul tău de Pilon 2 ar putea fi Y la vârsta de pensionare. Acest fond ar permite o pensie de Z .”

Toate aceste informații ar trebui integrate în orice raport lunar trimis contribuabililor.

Pentru o mai bună înțelegere a diferențelor dintre cei doi piloni, ar trebui adăugată încă o informație:

„Dacă toate contribuțiile tale ar fi fost colectate în fondul de Pilon 2, ar însuma A lei astăzi, B lei la vârsta de pensionare, cu o pensie estimată de C lei”.

Publicați estimări anuale oficiale ale datoriei implicite a sistemului public de pensii.

Este imperativ ca estimările oficiale ale datoriei implicite asociate cu sistemul public de pensii să fie publicate anual. Aceste estimări nu ar trebui doar să fie elaborate anual, ci și revizuite prompt pentru a reflecta orice schimbări sau amendamente aduse legislației pensiilor. Această practică ar asigura o mai mare transparență și responsabilitate a sistemului public de pensii, permițând părților interesate să fie informate despre sănătatea financiară și sustenabilitatea acestuia. Actualizările regulate ar facilita, de asemenea, luarea deciziilor informate și formularea politicilor, asigurând că orice ajustări ale sistemului de pensii se bazează pe date financiare actuale și precise.

Bibliografie

- ¹ OECD. (2023). Pension Markets in Focus 2022. Accesat <https://www.oecd.org/daf/fin/private-pensions/Pension-Markets-in-Focus-2022-FINAL.pdf>
- ² OECD. (2023). Pension Markets in Focus 2022. In Fig. 1.3 Total assets in funded and private pension plans, in 2001, 2011, and 2021 (or nearest year available) (p. 11). Accesat <https://www.oecd.org/daf/fin/private-pensions/Pension-Markets-in-Focus-2022-FINAL.pdf>
- ³ CFA Society Romania. (2019). The Future of the Pension System in Romania. Accesat https://www.researchgate.net/publication/344227803_The_Future_of_Pension_System_in_Romania
- ⁴ Ministerul Finanțelor. (2023). Informații execuție bugetară. Accesat <https://mfinante.gov.ro/domenii/bugetul-de-stat/informatii-executie-bugetara>
- ⁵ INSSE. (2023). Comunicat de presă. Domeniu Protecție socială. Nr 73/30.03.2023. Accesat https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/pensii_2022r.pdf
- ⁶ Ministerul Muncii. (2021). Anexa 5. Vârsta standard de pensionare și stagii complete de cotizare. Accesat <https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMJS/Transparenta-decizionala/5210-A5-.pdf>
- ⁷ APAPR. (2023). Pilonul II de pensii private aniversează 15 ani. O reformă de succes pe calea europeană a României. Accesat <https://apapr.ro/pilonul-ii-de-pensii-private-aniverseaza-15-ani-o-reforma-de-succes-pe-calea-europeana-a-romaniei/>
- ⁸ Inspectoratul General Pentru Imigrări (2023). Informații noi privind actualizarea salariului minim brut al salariaților străini. Accesat <https://igi.mai.gov.ro/informatii-noi-privind-actualizarea-salariului-minim-brut-al-salariaților-straini/#:~:text=369%2F2022%20a%20bugetului%20asigur%C4%83rilor,este%20de%206.789%20de%20lei>
- ⁹ BNR. (2023). Ratele dobânzii. Depozite și credite în lei. Accesat <https://www.bnr.ro/StatisticsReportHTML.aspx?icid=800&table=580&column=>
- ¹⁰ Someșan, L. (2023). Analiza sistemului public de pensii în România între crize economice și reforme structurale în perioada 2000-2021. PhD Thesis. Quoted in Grădinaru, A. (2023). Cât va reduce din dezastru noua reformă a pensiilor? Deficit de 30 de mld de lei, natalitate tot mai mică și vârstnici tot mai mulți. *Europa Libera Romania*. Accesat <https://romania.europalibera.org/a/reforma-pensiilor-deficit-de-30-de-miliarde-natalitate-mica-varstnici-tot-mai-multi/32666093.html>
- ¹¹ Grădinaru, A. (2023). Cât va reduce din dezastru noua reformă a pensiilor? Deficit de 30 de mld de lei, natalitate tot mai mică și vârstnici tot mai mulți. *România Liberă*. Accesat <https://romania.europalibera.org/a/reforma-pensiilor-deficit-de-30-de-miliarde-natalitate-mica-varstnici-tot-mai-multi/32666093.html>
- ¹² Deacu, E. (2023). De ce dă PSD iar târcoale Pilonului II de pensii: miza sunt banii pentru creșterile electorale de pensii din 2024, *Econmedia*. Accesat <https://econmedia.ro/de-ce-da-psd-iar-tarcoale-pilonului-ii-de-pensii-miza-sunt-banii-pentru-cresterele-electorale-de-pensii-din-2024.html>
-

---

¹³ Blocul Național Sindical. (2022). De ce creștem cota de CAS transferată la pilonul 2 de pensii dacă nu suntem interesați de ce pensii urmează să plătească acest sistem? Despre consultanță fără utilitate reală și despre măsuri de reformă de la care nu așteptăm nimic!. Accesat <https://www.bns.ro/media-noutati/de-ce-crestem-cota-de-cas-transferata-la-pilonul-2-de-pensii-daca-nu-suntem-interesati-de-ce-pensii-urmeaza-sa-plateasca-acest-sistem-despre-consultanta-fara-utilitate-reala-si-despre-masuri-de-reforma-de-la-care-nu-asteptam-nimic>

¹⁴ Știrile Pro TV. (2022). Ministrul Muncii: Estimarea de deficit la bugetul de pensii pe anul acesta este 12 miliarde, exact cât virăm în Pilonul 2. Accesat <https://stirileprotv.ro/stiri/financiar/ministrul-muncii-estimarea-de-deficit-la-bugetul-de-pensii-pe-anul-acesta-este-12-miliarde-exact-cat-viram-in-pilonul-2.html>